

De langzame revolutie in het polderdorp. Economische en sociale transformaties in het Brugse Vrije en het Veurnse, ca. 1650-c. 1815.

Tussen het midden van de zeventiende en het begin van de negentiende eeuw onderging de Vlaamse polderzone een fundamentele gedaanteverwisseling. Gedurende deze periode slaagden grote bedrijven er in om hun grondbezit steeds verder uit te breiden. Dit proces ging vooral ten koste van het zelfstandige familiale bedrijf. De sociale structuur van de polderdorpen ten noorden van Brugge en Veurne wijzigde ingrijpend. Dit vertaalde zich o.a. in het huwelijksgedrag van de lokale bevolking. De plattelandsgemeenschappen in deze regio werden voortaan gekenmerkt door een kleine groep grote polderboeren enerzijds en een grote groep dagloners anderzijds. In deze lezing worden de oorzaken en gevolgen van deze omschakeling naar een nieuw agrarisch model besproken.

De expansie van grote bedrijven tijdens de periode 1650-1750 was hoofdzakelijk het gevolg van de vele oorlogen die het platteland teisterden. Het waren vooral externe factoren die grondeigenaars er toe aangezet hebben om hun landgoederen in grotere blokken te verpachten. Na het midden van de achttiende eeuw oefende het algemene prijsniveau ook een invloed uit op de bedrijfsconcentratie. De inkomstenstructuur van deze bedrijven wordt geïllustreerd aan de hand van de gedetailleerde rekeningen afkomstig uit het rijke archief van de abdij Ten Duinen. Deze transitie naar agrarisch kapitalisme bracht een aantal belangrijke implicaties met zich mee. De vraag naar arbeidskrachten steeg spectaculair, maar tegelijkertijd waren de mogelijkheden tot demografische groei beperkt. Het endemische karakter van malaria in de kuststreek leidde tot hoge sterftecijfers waardoor het arbeidsaanbod beperkt was. Op basis van eigentijdse lokale beschrijvingen wordt de demografische en economische impact van malaria in dit gebied geschetst. De grote vraag naar arbeidskrachten, die op grote bedrijven sterk geconcentreerd was tijdens de zomermaanden, bracht stilaan een migratiestroom op gang vanuit meer dichtbevolkte gebieden in Vlaanderen. Via een strikte immigratiepolitiek en het beperken van toegang tot armenzorg probeerden zowel de plattelandselites van het Brugse Vrije als de kasselrij Veurne de instroom van migranten in de tijd te beperken.

Thijs Lambrecht (Tielt, 1977) werkt als postdoctoraal onderzoeker van het FWO aan de Vakgroep Geschiedenis van de Universiteit Gent. In 2007 promoveerde hij tot doctor in de geschiedenis met een proefschrift over de rol van krediet op het Vlaamse platteland tijdens de 18de eeuw. Zijn onderzoeksinteresses gaan vooral uit naar de sociaal-economische geschiedenis van het platteland, de organisatie van rurale arbeid en armenzorg tijdens de 17de en 18de eeuw. Hij werkt momenteel aan een project waarin de uitbesteding van kinderen door armendissen in periode 1650-1830 centraal staat.